DISSERTATIO DE CONTRIBUTIONIBUS

QVAM

Aſpirante Divino Numine

SUB PRÆSIDIO

VIRI AMPLISSIMI ATQVE CLARISSIMI

HERMANNI CONRINGII

PHILOSOPH. ET MED. DOCTORIS AC PROFESSORIS CELEBERRIMI &c.

FAUTORIS AC PRÆCEPTORIS SUI PLURIMUM OBSERVANDI

ad diem Julii

ERUDITORUM

placidæ ſubjicit ventilationi

GOTHARD MARQVART

Lübecenſis

IN NOVI JULEI AUDITORIO MAJORI

(o)

HELMESTADI,

Typis HENNINGI MÜLLERI, Acad. Typ.

Anno CIƆ IƆ C LXIX.

DILECTISSIMO SVO

DN. PARENTI

Ad pietatem debitamque obſervantiam declarandam

Hoc ſtudiorum ſuorum ſpecimen

Dicat conſecratq;

GOTHARD MARQUART

THESIS I.

IN omni Rep. ſummam poteſtatem ſive Majeſtatem jus aliquod habere in bona privatorum nemo temere in dubium vocabit.

II.

Cum enim Reges creati eſſent, civile imperium tueri non potuerunt niſi mediis ad id neceſſariis. Neceſſe itaque fuit, iisdem aliquas opes tribuere, ordinaria ſubſidia & extraordinaria, quibus cum regium decus ſervaretur, tum onera publica ſublevarentur, & in tantum honeſtas & publica utilitas ſuo quaſi jure ſibi vendicavit, ut Reges ratione jurisdictionis protectionis & adminiſtrationis, quaſi dominos effecerit omnium bonorum, ut tantum ex univerſis Reip. & privatorum bonis decerpere poſſit Majeſtas, quantum exigit neceſſitas.

III.

Merito vero ratione jurisdictionis omnia bona Civium ſummæ poteſtati ſubſunt. Nam omnis Reſp. eſt ſocietas perfectiſſima, quæ intendit cives reddere beatos. ideoque ſi habet jurisdictionem in ipſos cives multò magis in civium bona.

IV.

Nec porro ratione protectionis, de Majeſtate, circa bona civium & ſubditorum eſt dubitandum. Si enim Reip. competit ſalutem civium quærere, neceſſitas quoque

exigit, ut civibus eorumque bonis præſidio ſit, & omnes quaſi ſub umbrâ ſartos tectos ſervet.

V.

An verò ulterius & quidem ratione adminiſtrationis ſubſint Majeſtati, ſunt qui dubitant & qui negant. Verùm rem aliter ſe habere hunc in modum demonſtrari poſſe videtur. Sine quo Reſpublica non poteſt eſſe ſalva id poteſtati civili non eſt eximendum. Atqui ſine adminiſtratione bonorum privatorum Reſpublica non poteſt eſſe ſarta. Ergo nec ratione adminiſtrationis bona privatorum ſupremæ poteſtati eximenda erunt.

VI.

Interim non ſimpliciter hic omnem adminiſtrationem intelligo, ſed eam tantùm, quæ ad uſum & ſalutem reip. pertinet. Cum enim bona pars civium aut ſubditorum valde ſit imprudens, & plane ignoret qua ratione ſuis bonis ad reip. ſalutem præeſſe debeat, hinc reſp. ſalva minimè eſſe poteſt, in qua cuilibet integrum eſt bona ſua pro libitu adminiſtrare.

VII.

Verum enim verò non tantùm ratione jurisdictionis, protectionis & adminiſtrationis Majeſtati jus in bona privatorum arrogamus, ſed etiam verum proprieque ſic dictum dominium, ſive de bonis privatorum diſponendi facultatem aliquam tribuere, certâ ratione non reformidamus, verùm ut antea monuimus non ſimpliciter ſed ad uſum Reipublicæ.

HX.

Conſtat enim, Remp. omnem aut Principatum eſſe corpus civile: ideoque facile erit colligere, ad ſimilitudinem corporis phyſici, in eo etiam nervos requiri quibus artus contineantur, & actiones neceſſariæ oportunè peragantur. Alioquin ut corpus ſine partium ſympathiâ auxilio-

auxilioque mutuo ſe tueri ac conſiſtere non poteſt: ſic civitas, aut Regnum mutuam opem ſibi denegantibus civibus, nec ſtare diu nec vigere poterit, ſed brevi labefactetur & corruat etiam neceſſe eſt.

IX.

Dicunt autem Phyſici nervos eſſe prima in corpore animalis ſenſus motusque inſtrumenta, ejusque actionis etiam cauſas. Bona etiam & pecuniam eſſe nervos Reip. profitetur Ulpianus *in l. 1. v. 20 ff. de quæſt.* Et Cicero quoque vectigalia ſemper Reip. nervos eſſe dixit *pro leg. Manil.* Hinc Juſtinus Imperator, impoſſibile eſt, inquit, ut ſacris tributis non illatis, aliaqua Reſpubl. conſervetur. Huc facit Menenius Agrippa apud Livium *l. 2. c.* qui pulcherrimo apologo Romanos docuit, quemadmodum totum corpus alimentis ventriculo denegatis ad tabem redigi neceſſe ſit, ita tributis reipublicæ denegatis extremam reipublicæ pernitiem impendere.

X.

Qui enim eſt ſocius Civitatis, in quantum eſt Socius obligatus eſt ad communem reipubl. ſalutem procreandam. Nec quidem conſilio tantùm vel opera, aut bonis ſed ipſa vita obſtricti ſumus reip. Quod Tullius eleganter *l. 3. offic.* affirmat, inquiens: *Cum omnia ratione animoque luſtraveris omnium ſocietatum nulla eſt gratior, nulla carior, quam ea qua cum republica eſt unicuique noſtrum, pro qua quis bonus dubitet mortem oppetere ſi ei ſit profutura.* Et Thucydides: *æque bonum civem eſſe & eum qui partem aliquam corporis, & qui poſſeſſionis aliquid pro civitate amittere non dubitat.*

XI.

Omnia itaque Leib/ Gut und Blut obſtricta ſunt reip. idque propterea, quia omni Socio civilis ſocietatis pro-

poſitum eſt unà cum corpore civili nihil aliud facere, quam quod pertineat ad felicitatem civilem, eaque de causâ exigente id communi publicoque bono, cui non poſſit aliter commodè ſubveniri, felicitas civilis jubet contribuere quantum poſtulat & quamdiu id poſtulat publicum & commune bonum. Vt ſi non ſuppetat tantum bonorum quantum ad uſus civiles pertinet, tum privati de ſuis conferant ut toti Reip. conſulatur,

XII.

Quicquid enim boni homo civisq; in republica habet & poſſidet, quod vivit, quod liberc vivit, quod benè, quod beatè omniumque rerum & bonorum uſu & interdum etiam copiâ ad voluptatem utitur fruitur, totum hoc beneficium reipublicæ civilique ordini acceptum eſt ferendum. Ille facit, ut homo ſociatus in civili ſocietate civiliter vivat ſuisque gaudeat bonis.

XIII.

Quâ de causâ non tantùm neceſſarium verùm etiam æquiſſimum reputatur, ut aliquid ex lucro & compendio bonorum illorum conferat in commune. Propterea quod & homo & Res ſingulorum in republ. conſervari nequeant niſi reſpublica conſervetur. Hæc quippe proſpere agens felicitas eſt maxima: in hac inſunt omnia: hac ſalva cuncta ſervantur, hac pereunte nihil non peſſum it. Et hoc eſt quod Livius *l. 26. c. 36.* dicit: *Reſpubl. incolumis privatas res facile ſalvas præſtat, publica prodendo tua nequicquam ſerves.* Adeoque ſinguli ſuâ causâ impendere videntur, quicquid conferunt in publicum uſum Nov. *8. c. 10. §. 2.*

XIV.

Hinc itaque tanquam ex certiſſimo fonte omnis Collatio tributorum deſcendit. Et revera vi ſocietatis civilis omni-

omnibus rebuſp. competere ipſa ſacra Scriptura paſſim probat. Ipſe enim Salvator à Judæorum præſulibus, de tributorum, vectigalium aliorumque ſuorum Reip. ratione interrogatus, *reddite*, inquit, *quæ Cæſaris ſunt Cæſari & quæ Dei Deo.* Quem poſtea Paulus Apoſtolus ſecutus *Rom. 13.* de Magiſtratus auctoritate multa disſerit, & hanc divinitus inſtitutam probat, cui omnes obedire debeant. Inter officia autem ſubditorum *tributa* & quæ hujus ſunt generis comprehendit. *Reddite igitur*, inquit, *omnibus quòd debetis, cui tributum tributum, cui vectigal vectigal, cui timorem timorem, cui honorem honorem.* Debendi verbo utitur, & tributa ac vectigalia cum timore ac honore conjungit, quæ nos non ex diſpenſatione aliqua, ſed divino jure magiſtratibus reddituris (quia reddunt inſerviendo, dum pugnant pro patriâ & agunt judicia) debere nemo negaverit niſi qui à communi ſenſu fuerit alienus. D. Lutherus in tract. Wie weltliche Obrigkeit regieren ſoll. *pag. 3. tom. 6.* Ideoque tributum debitum ſolvere qui recuſat, nec in conſcientiâ tutus exiſtimatur *Molin. de Iuſt. & Iur. tom. 3. diſp. 674.* Cui dicto ſimile eſt Grotianum illud: *tributa ut ſolvamus honeſtum eſt atque etiam preceptum conſcientiam obligans l. 1. de b. & p. c. 2. §. 7.*

XV.

Falluntur ergo hac opinione imbuti, tributa cum injuria ab imperantibus aut Rep. exigi: cum natura ipſa civitatis ac ſocietatis hoc exigat, ut qui eſt ſocius ſocietatis & civitatis, aliquid ad communem uſum conferat.

XVI.

Hæc enim contributionum publicarum præſtandarum obligatio tàm neceſſaria & adeo vetuſta eſt, ut ſimul cum Regnis & Rebuſpubl. emerſiſſe ad hoc, ut tam pacis quam-

quam belli tempore res & perſonæ civium in tuto eſſent hiſtoriarum monumenta docent. Hinc 1. Sam. 8. dicitur: *Hoc eſt jus* Regis v. 15. *Fruges & vineas veſtras decimabit* 2. Sam. 8. v. 2 Factus eſt Moab Davidi ſerviens ſub tributo 3. Sam. 4. v. 6. Salomon conſtituit Adoniram Filium Adda ſuper tributa 2. Reg. 15. v. 19. Menachim Rex Iſrael, ut Phul Regis Aſſyriorum hoſtilitatem à ſe averteret & regno potiretur, mille pondo argendi ſolvit, atque ut hoc pecuniæ colligeret tributum indixit ditioribus.

XVII.

Extra ſacram Scripturam ſi ad prophanas hiſtorias nos convertamus, perſpicuum eſt, Cyrum primum Perſarum Regem atque Cambyſem nihil tum circa tributa inſtituiſſe, & ſpontanea tantum munera à ſubditis oblata fuiſſe, donec tandem Darius Hyſtaſpis filius, imperio in viginti provincias diviſo taxaret quid pro tributo quisque ſubditorum penderent.

XIIX.

Hiſce conſtitutis & evictis, nemo inficias ibit Magiſtratui tum propter neceſſitatem ac æquitatem, tum laboris gubernationis ac defenſionis ratione tributa & vectigalia vel etiam jure divino deberi.

XIX.

Antequam vero ulterius progredimur, præmittendum non nihil eſt de vocabulis & contributionis ſignificatione. De Etymologiâ enim non multùm erimus ſolliciti, cum conſtet hanc vocem originem trahere à Con & tribuo. Obſervandum tamen non uno nomine hodie Contributiones venire. Vocatur enim hodie etiam ex conſuetudine Collecta, & alio nomine Collatio *l. ſ. pendentes 27. ff. de uſufruct.* appellatur item Indictio *tot. tit. C. de indict.* itemque tributum *l. ult. §. Divus 7. ff. de Cenſibus.*

XX. Erat

XX.

Erat autem tributum ut inquit Varro, pecunia populo imperata, quæ tributim à ſingulis proportione cenſus exigebatur. Et ut ait Feſtus tria genera fuerunt unum quod in capita, alterum quod ex cenſu collatum erat, tertium quod extra ordinem imperatum, idque temerarium dictum.

XXI.

Poſteaquam vero Auguſtus cum populo provincias partitus eſt, tributum vocari cœpit, quod bello victæ provinciæ populo quotannis pendebant: quod verò Cæſaris provinciæ ad belli ſubſidia inferebant ſtipendium eſt appellatum. Ea cauſa eſt cur tributa à ſtipendijs tributariaque prædia à ſtipendiariis ſeparentur *l. 13. ff. de Impenſ. in res dat l. 46. §. qui compenſationem ff. de jur. fiſc. §. per traditionem.*

XXII.

Quamvis vero plura de variis contributionum ſpeciebus addi poſſent, interim tamen quoniam exactam harum notitiam tradere inſtituti ratio hac vice non permittit, hoc labore ſuperſedentes tantum indicamus, contributionis vocabulum in latiſſimâ ſignificatione, pro omni collatione quæ neceſſitatis & utilitatis publicæ cauſa inſtituitur hic à nobis accipi.

XXIII.

Jam vero quoniam ex iis quæ ſupra dicta ſunt ſatis de juſtitiâ poſcendarum contributionum conſtat, cumque ab ætate Caroli M. ſeu reviviſcentis aquilæ in Imperio Romano Germanico, ad profligandum externum hoſtem, & ſtabiliendam internam potentiam, tam pacis quàm belli tempore, ſubditos Imperii oneri collectarum obnoxios fuiſſe Klockius teſtatur *de contrib. c. 1. n. 196*, proximum

jam fuerit non nihil intimiùs in contributionum naturam omnem inquirere.

XXIV.

Quandoquidem vero ut naturalium ita & civilium rerum quarumcunque quatuor ſunt cauſarum genera, facile apparet totidem & circa contributiones reperiri, horumque accurata cognitione plenam tributorum notitiam abſolvi. Ideoque nos etiam hoc obſervabimus, facto ſtatim initio de cauſa efficiente ſive de eo ad quem jus contributiones vel collectas imponendi pertineat.

XXV.

Videtur autem hanc quæſtionem omni dubio carere. In univerſo enim terrarum orbe & hodie & ab omnibus ſeculis creditum eſt, jus tributorum indicendorum eſſe partem τοῦ κυρίου ſive ſummæ poteſtatis in qualibet Republ. Hinc rectè jus vectigalia ac tributa imperandi perinde Majeſtatis proprium eſſe ut legem ipſam, ait Bodinus *d. Rep. L.* [illegible] Ideoque tributa cum imprimis ab eo qui Regalia & ſublimem juriſdictionem vulgo die hohe Lands Obrigkeit hat/ ita ab omni Majeſtate in quacunque Rep. rectè exiguntur.

XXVI.

Ex quo igitur contributiones â jure ſuperioritatis & Regalium dependere oſtendimus, quin niſi aliud obſtet Imperator eaſdem indicere poſſit, extra controverſiam eſt. Imperatori quippe fons & origo eſt inde velut per rivulos & canales diffluit & promanat quicquid eſt uſpiam juriſdictionis Klock *de contrib. c. 4. n 2.* eique ſoli Majeſtatis jura proprie competunt.

XXVII.

Hodie verò duobus veluti frenis ac retinaculis, Capitulatione ſcilicet & juramento fidelitatis quod præſtandum

ſtandum Imperio; ſiſtitur Imperatorum Germanorum poteſtas, atque ut pragmatica legum ſanctio ita contributionum extraordinariarum ad uſus publicos pertinentium indictio, cum ſimultaneo Imperatoriæ Majeſtatis, Statuumque Imperij conſenſu fieri conſuevit, & in Imperatorum electione capitulationibus caveri ſolet ne absq; Statuum conſenſu, urgente etiam neceſſitate, liceat nova imponere tributa, Klock. *c.4. de contrib. n.23.* Borcholdenſis *diſc.10. §.4.*

XXIIX.

Quamvis vero non diffitemur reſtrictione illa Monarchicæ Imperatorum dignitati aliquid derogari, tamen cum Bodino non hinc eſt eliciendum penes ſolos Imperij Status eſſe poteſtatem indicendi belli, concedendi leges & exigendi tributa.

XXIX.

Quamvis ergo olim poteſtas inſtituendi vectigalia & tributa indicendi in Imperio Romano ſolius Imperatoris fuerit. *l.10 ff de publ. & vect.* tamen illimitatam poteſtatem nullæ gentes Germanicæ atque adeo nec in Italia Longobardi Regibus ſuis conceſſerunt: & certum eſt Francorum Reges nihil horum quæ ad ſummam regendæ Reipubl. poteſtatem pertinebant absque Ordinum conſenſu potuiſſe, Borch. *diſc.10. n.7.*

XXX.

Et quidem nec naturale vel divinum jus vel Regibus omnibus aut Imperatoribus infinitam Monarchicam poteſtatem conceſſit vel attribuit. Ampliſſimus Dn. Præſes *in diſput. ſua de vect. §. 13.* Iniquum enim videtur, ut idem Regi quod Deo in homines licere diceretur. Deus namque liberè nullâ lege nulloque addicto tempe-

ramento in nos omnes regnat, cujus voluntas ſemper juſtiſſima eſt & imperium æquiſſimum.

XXXI.

Nec Pontificem Romanum ipſum, cui immenſa à Canoniſtis tribuitur potentia, de abſolutâ poteſtate ardua ſine Cardinalibus explicare poſſe; ejusque acta geſta in gravioribus negotiis, ſemotis Cardinalibus rata non haberi, ex hiſtoriis conſtat.

XXXII.

Quemadmodum ergo non ſine juſtâ & urgentiſſimâ causâ capitulatione ita proviſum Imperio eſt, ita nec ſine maturo conſilio idem in Hiſpaniæ, Angliæ, Poloniæ, Sueciæ aliisque regnis obſervari docet Ampliſſ. Dominus Præſes *in diſput. de vect.* §.14. & Klock. *de cont. c. 4.* Interveniente enim populi voluntate & aſſenſu creſcit robur & potentia Regum, & major eſt ipſorum autoritas, & feliciores ſunt progreſſus, auctore *Cominæo. l. 5.* Aliquo ſanè reſpectu conſiliorum adhibitionem jus majeſtatis non imminuere ſed felicitatem Imperii promovere, Imperatores reſcripſerunt, *in l. human. C. de legibus.*

XXXIII.

Et ſane morem hunc, ne ſcilicet inconſultis aut invitis ijs quorum intereſt tributa Rex imperet omnino exiſtimo ſanctiſſimæ æquitatis pleniſſimum. Ideoque tutiſſimum in populo inprimis libero eſt, ut Principes convocatis proceribus in publicis comitiis cauſam pecuniariam proponat, diſcutiat, & concordibus ſuffragiis & accedente ſubditorum conſenſu rei pecuniariæ expediendæ incumbat. Hac ſanè ratione omnem ſiniſtræ opinionis ſuſpicionem ac reprehenſionem effugiunt, populi animos deliniunt & amore ſubditorum tanquam firmiſſimo munimento

men o cincti contra quoſcunque hoſtium inſultus ſecuro es eſſe poſſunt.

XXXIV.

Dum vero Imperatori & huic dignitate proximis Regibus jus tributorum conferimus, Electores ac Principes cæteros Comites ac Barones vel cæteros Imperij Status non excludimus. De Electoribus enim quod de Lydorum Rege Crœſo Juſtinus ſcribit, ſi non regiam regiæ tamen dignitati proximam egiſſe vitam, non ineptè poſſe dici exiſtimo. Æquiparantur enim quoad dignitatem Regibus, unde Regibus ſcribunt vulgo quidem Königl. würde/ non *Majeſtet.* Indicat eorum dignitatem etiam, quod Cæſar Electores, in Comitiis (ſi ipſe compareat) ſolùm non Principes viſitatum eat. Item quod Legati ipſorum Legatis aliarum Rerump. proponantur *capit. Leopold. §. 5.*

XXXV.

Quomodo autem Electorum collegium cœperit, & ad quas ætates ac tempora ejus origo ſit referenda valdè ambigitur. Sunt enim qui doceant, Electoratum ſub Ottone III auſpicio Gregorij III fuiſſe inſtitutum quod etiam Platina vult. Hoc vero falſum & veritati non conſentaneum eſſe demonſtrat Onuphrius Panvinius *in libro* (quem Ampliſſ. Dn. Præſes aureum in notis ad Lamp. part. 3. c. 4. nominat) *de Comitiis Imperatoriis*, & argumenta Panvinii tanti ponderis ſunt ut Baronius horum vi adductus, non dubitavit hujus ſententiæ accedere.

XXXVI.

Hactenus enim nemo producere poteſt aliquam conſtitutionem Ottonis III vel Gregorij qua inſtitutus Electoratus. Mentio quippe Electoratus demum facta ſec. 13. juxta Baronium ad annum Chr. 996. & quidem

primùm à Martino Polono. Imo ſi ſub Ottone III inſtitutus eſſet Electoratus, tum omnes Imperatores poſt Ottonem electi fuiſſent ab Electoribus, quod Otto Friſingenſis aliter demonſtrat dum Reges ab omnibus Proceribus electos fuiſſe narrat.

XXXVII.

Ideoque cum omnes jam qui in Hiſtoriis antiquis ſunt verſati, inque iis ipſa etiam illa Cardinalitii ordinis lumina Baronius ac Bellarminus, ut etiam Ampliſſimus & Doctiſſimus Dn. Præſes, Originem electionis Septemviralis demum in ſeculum tertium decimum referant, idque prolixe demonſtraverint: merito cum Dn. Lampadio, Aventini, Flacii, Illyrici, Heigii, Goldaſti, Arniſæi (quos inter hic nominat in laudari meretur Lehmannus) ſententiis idem aſſerentibus facile accedo.

XXXVIIX.

Suppono igitur ex Politicis, juris publici maximam partem eſſe juris non ſcripti. Idem obſervare licet in Imperio noſtro, ubi ſenſim per conſuetudinem multa introducta ſunt, quorum originem inquirere ferme impoſſibile videri poſſit. Qua ergo ratione introductus Electoratus & ſenſim creverit, operoſiùs diſſere cum inſtituti ratio non permittat, breviter tantùm addo, quæ hactenus conſuetudinis fuerunt, auctoritate Caroli IV tranſiiſſe in leges ſcriptas, quæ habentur in A. B. Et vero per eam quicquid juris habent Electores uſurpant.

XXXIX.

Poteſtas itaque Electorum in genere eſt à tacito reliquorum Ordinum vel ſtatuum conſenſu. Crevit illa ſenſim & ſine ſenſu, donec ad faſtigium ſummum perveniret. Vocantur enim Electores pars corporis Imperatoris *in capit. Ferd. 2. de anno 1619.* in quibus decor & gloria S. Sancti

Rom.

Rom. Imperii & honor Cæſarius, & Reip. grata compendia concordi voluntate foventur *ut. 3.p.* quorum præſidio dextra Imperatoris roboratur. *In capitulatione Leopold. §. 46.* appellantur die innerſten Glieder/ und HauptSeulen des Reichs.

XL.

His proximè accedunt Epiſcopi, Duces & cæterì Principes Germaniæ, qui etiam in ſuis territoriis conſentiente populo jus collectandi ſibi rectè vendicant. Communiſſima quippe Publiciſtarum ſententia eſt, quemlibet Principem in territorio ſuo tantum poſſe quantum Imperatorem in univerſo Imperio. Nam in ditionibus ſuis propè regia poteſtate fruuntur, ac proinde Germanicos Principatus etſi non omnino, ex parte tamen, atque adeo parva & imperfecta regna eſſe, ex doctiſſimo Domini Præſidis ore ſæpenumero accepi.

XLI.

Quamvis verò olim poteſtas Principum ad nutum Imperatoris revocabilis, atque jam inde ab illis temporibus, quibus Carolus Magnus quadamtenus diſperſa & convulſa Imperii Occidentis membra tanquam naufragæ ratis tabulas magna virtute & ardore in unum corpus coagmentavit, in Imperio Romano Principes & Duces adminiſtrationem nudumque exercitium Juriſdictionis nomine Reges habentes, proviniciarum, caſtrorum, ditionum, regimini non perpetuo ſed ſaltem ad tempus præpoſiti fuerunt: tamen non multò poſt Ottonum tempora ſenſim decrevit Regia poteſtas, permagnis cum ampla poteſtate Ducibus creatis maxime ubi illis, datum ad poſteros hereditario quaſi jure antehac commiſſum ſibi magiſtratum conferre, comitatuſque qui ferme erant innumeri in unum contrahere. Inde enim quaſi varia regna

regna in regno condita, & in partes plures vix leviter mutuo connexas vaſta illa Imperii moles tranſiit; teſtante Ampliſſimo Domino Præſide *in orat. ad Lampadium.*

XL.

Eo itaque excrevit & hodie progreſſa eſt potentia Principum, ut dignitates & imperia non minùs propria ſibi vendicent ac ſi Reges eſſent. Quapropter nemo eſt qui non hoc in ore habeat : quemvis Principem in ſuo territorio poſſe quod Imperator in univerſo Imperio. Noſtri aulico-politici ita reddere ſolent ein jeder Fürſt ſey Keiſer in ſeinem Lande. Hoc ſi ita eſt facile de Principum poteſtate in tributis imponendi conſtare poterit. Ideoque viam ad quam ipſe ordo nos perducit ſequemur, & quæ ſit Comitum conditio, quæve ipſis poteſtas ac jura competant, breviter exponemus.

XLIII.

Comites vero olim non in eodem quo nunc dignitatis gradu conſtituti erant. Nam (ut prima quaſi incunabula inſpiciamus) quo tempore Romani adhuc magnum ſuum Imperium geſſere, Germania quoque in plures reſpubl. parvas quidem, ſed tamen liberas diviſa fuit, & quia non opus fuit ut multi magiſtratus conſtituerentur, non alios habuerunt quam qui præſiderunt judiciis. Tacitus etiam nullos alios agnoſcit quam qui jura per pagos & vicos dicere. Pagus vero tunc temporis denotavit magnum aliquem diſtrictum quem hodie nominamus ein Dorff; vicus autem fuit ein Flecken.

XLIIII.

Nullæ quippe urbes tum temporis in tota Germania fuere, ideoq; conſtat hos Principes tantum præfuiſſe provinciis: hi vero tantùm poteſtatem habuerunt judicandi, & hactenus tantùm præfuerunt. Scabini enim jus dixerunt,

runt. Hi autem principes ſunt noſtri Graviones, & quidem cum his ita comparatum fuit quemadmodum in Poloniâ cum Staroſtis, cum quorum vita Staroſtia deſinit. Attamen quod Tacitus de Regibus inquit: Magna Patrum merita liberis conciliare regiam dignitatem: Comitibus noſtris etiam convenit, quia in Germaniâ filius non degener Patri ſuccedebat. Ideoque factum ut Magiſtratus paulatim fierent hæreditarii. Tandemq; hi Magiſtratus in regionibus ſuis Regiam ſibi potentiam ſtruere inceperunt.

XLV.

Hac verò in parte Francorum Reges Ariſtotelis monitum non obſervarunt: multum intereſſe an imperia ſint magna & ſimul diuturna *l. 5. Pol* Cum enim inter alios conſtituiſſent Majores domus, qui erant quaſi Proreges, & hi cœpiſſent eſſe quaſi hæreditarii, Reges in otium prolapſi anſam Proregibus occupandi Regni dederunt. Et ad hunc modum reſpubl. Franciæ ſub familiâ Merovindicâ fuit adminiſtrata. Poſtquam vero Carolus Magnus voluit cavere ne ad ſimilem dignitatem alii pervenirent; ideoque ad breve tantum tempus præſides provinciarum creare, & magnos Ducatus qui ſupererant deſtruere conatus fuit.

XLVI.

Verùm non pari prudentiâ Caroli M. ſucceſſores veſtigiis illis inſtiterunt. Ideoque Comites ſimul cum Principibus ad hanc qua nunc pollent dignitatem pervenêre. Hinc & ad hos, idem quod de Principibus ſupra dictum, hodie extenditur: nempe illi in ſuis ditionibus ac territoriis habentur loco Principum, & in iiſdem omnia poſſunt quæ Imperator poteſt per univerſum Imperium. Imo Comites nihil ferè differunt ab Imperatore niſi

ambitu

ambitu minoris circuli: ſicut ſcapha differt à navi. Caſp. Klock. *de Contrib. c. 4. n. 251.*

XLVII.

Comitum vero dignitatem proximè attingunt Barones, & pares in plærisq; apud Germanos cenſentur. De horum vero origine & nominis derivatione multa diſſerere hac vice ſuperſedeo; ſed, ut multa paucis conplectar, concludo: Barones qui immediate Imperio ſubſunt, & cum Baronali ac regali dignitate, terrtorialique ſuperioritate ſunt inveſtiti, in toto Baronatu quo ad perſonas & cauſas eandem quoque quam Principes & Comites in Principatibus & Comitatibus vim obtinere.

XLIIX.

Etſi vero Principibus inferioribus maxima omnium Majeſtatis jura non communicentur, quia oſſibus & perſonæ Imperatoris ita inhærere dicuntur ut ab eo ſeparari ſine illius deſtructione non poſſint: Tamen cum jus collectandi ac tributa imponendi inter minora non verò maxima & merè regalia referatur; illud Ducibus Marchionibus, Comitibus & aliis cum regali dignitate perpetuò inveſtitis, competere quadamtenus omni dubio caret.

XLIX.

Verum enimvero ſunt nonnulli, qui liberis ac Imperialibus Germaniæ civitatibus inhabilitatem Regalia poſſidendi objicere non reformidant: eo quod exceptâ Româ novâ & Veteri nulla civitas dignitatis gradui annumeratur *l. 3. §. quod ſi alterutrum C. de nat. lib.* Imo quod nullus niſi qui dignitatem Regalem Principatus Marchionatus vel Comitatus per inveſtituram aut aliam ſpecialem conceſſionem acquiſiverit, Regalia vel in univerſum vel in particulari ſibi arrogare queat.

L. Sed

L.

Sed prius quàm ad hæc reſpondeamus obſervandum: triplicem olim rationem urbium fuiſſe. Aliæ fuerunt maximæ, aliæ mediocres, aliæ minimæ. Maximæ urbes ſub Romanis ſuam propriam jurisdictionem & regionem habuerunt. Mediocres etiam quidem hæc habuere, ſed non in eadem autoritate vel eodem modo. In Minimis juriſdictio fuit penes Proconſulem aut Præfectum provinciæ. Ad hunc modum ferme, ſi ſtatum præſentem Imperii Romano Germanici intueamur, triplicem urbium conditionem etiam hîc deprehendemus.

LI.

Omnes enim quidem urbes quæ ſunt intra limites Imperii ſunt quodammodo Imperiales, non tamen omnes eo nomine audiunt. Aliæ nempe ſunt membra Imperii mediatè, aliæ immediatè. Mediatè ſunt quæ Imperatorum beneficio Principibus, retento jure ſuperioritatis, commendatæ ſunt; & licet pareant legibus Imperii, tamen in conventibus provincialibus ſolum comparent, & dicuntur Provinciales, Municipales Land oder FürſtenStädt. Quæ autem immediatè Imperio ſubſunt jus ſuffragii in conventibus Imperii habent & dicuntur liberæ Imperii civitates Freie Keiſerliche ReichsStädte.

LII.

Præter has vero teſte Mynſ. *reſp. 13. n. 10. dec 2. & Caſp. Kloke c. 5. n. 5. de contribut.* ſunt quædam civitates quæ in totum ſubſunt Principibus. Facilè verò apparet, non ante hoc diſcrimen urbium hîc fuiſſe, niſi donec in unum Regnum cœpit Germania concreſcere. Hoc verò factum ſub Francis. Ideoque tales urbes in antiquis monumentis non Imperiales ſed regales dictæ: nec legere eſt ullam urbium paruiſſe niſi Regi. Fuerant quidem illis

Urbibus quidem & ſui Comites ſed tantum judiciis præfecti, nec illi jus hæreditarium aliquod habuerunt.

LIII.

In Ciſrhenana Germania nullæ quondam fuere urbes ſed tantum magni vici: illi etiam plærumque proxime ſub Regibus fuerunt. Cum autem ſeculo nono in Germaniâ Ducatus ac Comitatus hæreditarii facti, hac occaſione Urbes quæ nullum agnoverant ſuperiorem niſi ſolum Regem, bona ex parte cœperunt parere Ducibus aut Comitibus ſuis. Creditur à quam multis quod ſeculo eodem etiam Epiſçopis datum fuerit jus ſupremum in illas urbes in quibus ſedes habuerunt. Nondum id verò probatum eſſe, in publica lectione Ampl. Dn. Præſes exiſtimabat. Ex eo itaque tempore decrevit numerus Urbium Imperialium creſcente numero Provincialium. Poſteaquam vero viſum fuit Friderico Barbaroſſæ Duces Bavariæ & Saxoniæ nimis excreviſſe, omnem potentiam illis ſubducere conatus fuit, adeoque omnes urbes illorum Ducatuum quæ alicujus erant potentiæ Imperio ſubjecit. Et hac ratione libera urbs Imperii facta fuit Lubeca, Ratisbona, Bardowicum, quæ tamen civitas ab Henrico Leone poſtea deſtructa eſt.

LIV.

Manſit tamen etiam ſic magnus numerus Imperialium urbium. Seculo autem Decimo tertio nonnullæ urbes quæ erant Imperiales cœperunt oppignorari Principibus. Ita Neomagus fuit oppignorata Comitibus Geldriæ, & hodie eſt urbs provincialis Geldriæ. Nonnullæ oppignoratæ ſemetipſas liberarunt. Eodem autem ſeculo extincta fuit familia Ducum Sueviæ, quæ per bonam quoq; Franconiæ partem potentiam diſtulerat. Placuit tum communi conſilio patrimonium Ducum Sveviæ vindicari Imperio.

perio.

perio. Hac ratione penè omnes urbes Sueviæ factæ ſunt Imperiales. Sunt autem multæ viribus exiguæ: quare nonnullæ creaverunt ſibi Defenſores qui poſtea facti ſunt domini.

LV.

Conſtat itaque, hodiè alias urbes citra controverſiam Imperiales eſſe: aliàs in exercitio libertatis quidem eſſe, moveri tamen ipſis controverſias à Principibus cum aliis tum & ab Epiſcopis. Porro nonnullas ι capſe ſub aliorum dominio eſſe. Prioris itaque generis civitates (ut tandem quò volumus perveniamus) immediate ſub Imperio conſtitutæ, ac juriſdictionem perpetuam & ſtatum in Imperio nactæ, in ſuo diſtrictu non minus ac Principes Duces vel Comites in ſuis Principatibus, Ducatibus & Comitatibus, ſuperioritatem, jura Principis ac Regalia habent, & genericâ Principis definitione continentur. Quod multorum teſtimoniis probat etiam Caſp. Klock *de Contr. c. 5. n 9.* Ideoque recte de hiſce liberis Germaniæ civitatibus ſcripſit Guicciardinus *l. 7. hiſt c. 2.* recognoſcere eas quidem certis & definitis penſionibus quibusdam autoritatem Imperii, cæterum ipſas fermè moribus & magiſtratibus ſuis gubernari: neque tam ſtudere territotio ampliando, quam libertati ſuæ conſervandæ. Ac hodie nonnullæ earum in tantum creviſſe potentiam ut cum quibuſdam Germaniæ Principibus contendere valeant, ſcribit autor *Theſauri polit. in relat. d. aula & Regno Imperatoris Romani.*

LVI.

His itaque præmiſſis, negamus Regalia, quorum ſupra mentionem fecimus ejus efficaciæ eſſe ut propterea civitates in ſuo diſtrictu Regalibus defraudari poſſint. Nam quod Jure Romano omnes civitates quamvis ampliſſimæ exceptâ Româ privatorum loco haberi dicuntur, illud de oppidis mere municipalibus & Imperio me-

diatè per Principes ſubjectis Landes Fürſtlichen Städten nequam vero de civitatibus immediatè Imperio ſubjectis hodie quidem accipiendum eſt. Caſp. Klock. *c. 5. de contrib.* Si enim habens diſtrictum vel juriſdictionem, teſte Baldo, publica perſona dicitur, rectè etiam hæ civitates pro publicis perſonis æſtimandæ ſunt.

LVII.

Nec verò impedimentum affert, quod civitates Imperiales dignitatem Regalem nullius Ducatus imo nec alicujus Baronatus habent. Nam ex hoc habitu non neceſſariò incapacitas poſſidendi Regalia infertur. Ut fuſius oſtendit Caſp. Klock. *de Cont. n. 44. c. 5.* & quin civitas ſuperiorem agnoſcens æque ac Princeps, Comes, Regalia obtineat nihil impedit. Ideoq; ex hiſce ſequitur, ejusmodi liberas civitates poſtulante neceſſitate ſuis civibus contributiones datias, collectas, Schoß / Steuer / Mietsgeld / Marcktgeld indicere & ab iisdem colligere poſſe.

LVIII.

Hæc cum ita ſe habeant ad cauſam materialem proximè accedentes, magnâ circumſpectione opus eſſe putamus, ut rebus ac perſonis convenientibus contributiones juſtè ac rectè imponantur. Si enim pecunia, teſte Livio, quaſi anima plebis eſt, nihilque populo adeo dolet quàm ſi debeat partem bonorum contribuere publico, prudentis Politici erit videre, ut omnia contributionum genera ita rebus ac perſonis accommodentur, ne ſentiat populus multùm ſibi detrahi. Si porrò non proſpicias civibus, ut habeant unde contribuere poſſint, malè Reip. conſulis.

LIX.

Hoc in genere autem nullos prudentiores Batavis & Italis eſſe Ampliſſ. Dominus Præſes in publica lectione

ctione exiſtimabat. Ideoque qui hac in parte Reip. feliciter conſulere deſiderat illi commodum fore, has artes ab his & potiſſimum Batavis diſcere docet idem *in diſp. de vect. §.27.* Et vero etiam Caſp. Klockio teſte nulli Italis & Batavis in collectarum inventione prævalent.

LX.

Jurisconſulti contributiones in tributa & annonas diſtinguunt. Et quidem ita, ut annonæ in ſpeciebus conſiſtant, veluti frumento, vino, oleo, pane carne, ſale &c. Tributa vero in corporalibus veluti fundis, auro argento, equis. De primâ diſtinctionis parte ut incipiamus, conſtat tributum quod rebus ad victum pertinentibus imponitur, maxime odioſum plebi & grave eſſe. Prudenter ideo cenſet Hippolyt. à Collibus *d. increm. urb. c. 20.* Principi unicè cavendum eſſe, ne iis rebus tributa imponantur quibus pauperes vitam neceſſariò ſuſtinent & quibus carere nequeant.

LXI.

Ideoque ſi ejuſmodi res neceſſarias ab exteris recipiant ſubditi, eæ vel pro temporum injuriâ omnino non, vel ſaltim modicè vectigalibus onerandæ ſunt. Qua propter etiam omne id quod quis uſus proprii cauſa emiſſet ab omni gabella immune olim conſtitutum eſt *l. 5. c. d. vect. & commiſſ.* Hinc quoque Veneti in bello antehac contra Bajazetem geſto portoriorum, vini, panis, & carnis augmenta reſpuiſſe, prædicantur. Hinc ſane pro frumento quod ad molendinum defertur vectigal non eſſe præſtandum, cum ea quæ noſtra ſunt iterum emere non debeamus, cenſet Arniſæus *l. 3. d. jure Majeſtatis.*

LXII.

Nihil tamen prohibet, ſi urgeat Reip. neceſſitas,

(quæ

(quæ juſtum facit quicquid in bonum publicum vergit) nec cives paupertate laborent, etiam hiſce vectigal aliquod imponere. Et imprimis notandum, ſi quibuſdam forte quæ ad victum pertinent, divites frequentius quam pauperes utantur, ut e. g. vino, hæc vectigalibus accipiendis magis apta eſſe. Honeſtiſſimum vero putandum vectigal, quod iis imponitur rebus quæ ad luxum, delicias pompamve ſpectant, & mores corrumpunt. Et verò illa collatio gratiſſima Deo, pulcherrima civitati, Magiſtratui honeſtiſſima, plebi utiliſſima eſt. Quippe cum illâ divites onerentur pauperes verò ſubleventur, inopibus conſulatur & luxui hominum potentium modus ſtatuatur. Quare etiam leges Romanæ aromata & ejus generis merces vix neceſſarias uſui humano vectigales eſſe jubent. Optimo itaque jure vectigal in herbam illam quam tabacum appellamus ſtatuitur: nec credo temere quenquam improbaturum, ſi Princeps vectigal ſtatuat in ebrios, & ebrioſis vinum vel cereviſiam vendentibus. Et quis non Neapolitanum illud inſtitutum omni laude dignum cenſeat, quod ſingulæ cartæ luſoriæ quæ Neapoli in Hiſpaniam vehuntur non levi vectigali ſint oneratæ. Vectigal ſerici annuos aureos centum mille ibi referre ſcribit Aut. *Theſ. pol.*

LXIII.

Porro etiam illa tributa probanda maximè ſunt, quæ peregrinos magis quam domeſticos afficiunt. Hoc autem obtineri putat Bach. ſi præcipua tributa eis mercibus imponantur quæ evehuntur. Sic enim non tam onerari venditores quam illos quibus venditur, dum quicquid illis imponitur, hoc ipſi ab illis cariùs vendendo extorquent. Sic ſanè Judaicæ gentis opes ex opobalſami vectigali creverunt. Sequitur hinc porro, tributa maximè

exigen-

exigenda eſſe earum rerum nomine, quas à nobis ſolis nec aliunde cæteri petere poſſunt aut obtinere, quarumq; penes noſtram Remp. quoddam quaſi ut ita dixerim monopolium eſt.

LXIV.

Interim tamen tributa aut vectigalia ſint ita temperanda, ne exteri (quod cum Reip. detrimento conjunctum) à commerciis arceantur. Cujus exemplum in Rep. Poloniæ obſervat Ampliſſ. Dominus Præſes *in diſp. de vectig. §. 23.* Cum enim ante aliquot annos frumentum quod in Dantiſcanos & Pillavianos portus venerat Rex Poloniæ majori vectigali onerare decreviſſet, Batavi inverſis Dantiſcanorum commerciis idem ex Moſcoviâ petere decreverunt. Rectius ergo Plato portoria ex ſua Rep. ſuſtulit, ut mercatores ad rerum copiam invehendam allicerentur *l. 5. de legibus.* Quia enim:

Hic ſegetes illic veniunt felicius uvæ,
Arborei fœtus alibi, atq; injuſſa vireſcunt
Gramina.

hæc omnia ita (ut Senecæ verbis utar) in regiones deſcripta ſunt, ut neceſſarium mortalibus eſſet inter ipſos commercium ſi invicem alius ab alio quid peteret. Tantum ergo abeſt ut ejuſmodi bona quæ tanquam peculiare donum à clementi cœlo populo donata gravioribus tributis ſint oneranda, ut potius opera dandâ quo imminutâ vectigalium gravitate commercii ratio quam maxime habeatur, quia hac ratione & ab iis qui exportant ſolent multa invehi: quo ipſo creſcunt divitiæ civium. Quæ deinde paratiſſima egeſtatis publicæ ſubſidia eſſe poſſunt.

LXV.

Civitatibus porro utiliſſimum cenſet Bodinus & à politicis præceptum, inquit Beſoldus ut augeatur vectigal Fabrilium, Lanificiorum, Sericeorum, ac omnium opifici-

ſici-

ſiciorum quæ aliunde advehuntur, ut cives ipſi eadem facere condiſcant. Hac enim lucri ſpe exotici opifices inēſcati in noſtram urbem facile pertrahentur: quorum certè beneficio urbes deinde populoſiores & ditiores evadunt. Nam ſecundùm præfationem Boteri *de illuſt. ſtat. c. 10. & 11. Cui multus eſt populus is omnibus quoque abundat, quæ humana induſtria & intelligentia complectitur*; ſubditorum quippe multitudinem magna etiam opum poſſeſſio comitatur. Cujus rei præter Genevenſium civitatem multæ aliæ teſtes ſunt, quæ nunquam tantis rerum copiis ditatæ conſpicerentur, niſi peregrinis & imprimis ob religionem ejectis hoſpitium & receptaculum præbuiſſent. Optime igitur Plinius Secundus *l. 7. ep. 32.* inquit. *Cupio patriam noſtram omnibus quidem rebus augeri maxime tamen civium numero.* Id enim oppidis firmiſſimum munimentum, & quantum emolumenti ex civium & ſubditorum multudine percipere poſſint Reſp. politè non minus quam politicè tradit Herm. Latherus. *l. 3. c. 3. de cenſu.*

LXVI.

Vnde etiam juxta Bodinum minimè eſt ferendum, materiam rudem è civitate exportari, ſed opifices eam prius tractare commode debent. Cives enim ex rudi materiâ in opificia conformatâ longè ampliorem conſequuntur fructum, quàm ſi materiam venalem obtuliſſent. Si quidem quæ duce arte inveniuntur majoris ſolent eſſe pretii & valoris quàm quæ natura peperit. Vbi ergo materiarum & artificum abundantia, ibi propter publicas opes tributa levia & vix ullo onere conjuncta erunt.

LXVII.

Si autem juxta Ciceronem *l. 1. off.* rebus modum quendam adhibentes & ordinem, honeſtatem & decus conſervabi-

ſervabimus. maxime Princeps, ut in omni re, ita imprimis hac in parte honeſti ac decori rationem habere debet, ſibique cavere ne ſordidâ tributorum indictione in fœdiſſimam turpitudinis notam incurrat & ex minutis ac turpibus rebus quæſtum faciens regali hoc jure injuſte abutatur. Indignum quippe tanto culmine facinus, lucrum ex omni causâ adorari, & quod vetus verbum à ſtatuis farinam exigere. Quare tyrannica & propè furialis judicata vox illius Imperatoris: qui rogatus ne nova vectigalia imponeret vel augeret, reſpondit: Non tantum terræ ſed etiam aëri & vento imponerem vectigal. Cujus farinæ homines etiam fuerunt qui umbram Platoni precio addixerunt & quod mireris aërem tributo allegarunt *Plin. l. 12.* Nec minorem exſecrationem mœretur χρυσάργυρον i.e. auri argentum pulchro nomine fœdiſſimum à Zozimo ad opprimendum Chriſtianos inventum & deſumptum ex his qui mendicatâ ſtipe vitam tolerabant, ex lupanaribus & proſtibularum mercedibus. Nec abſimilem fœditatem redolet exactio, quam Nicol. Boer. *decis. 363.* adducit, quâ aliquot milliâ aureorum quotannis exigebatur ab illis qui ductis uxoribus biduo aut triduo poſt benedictionem nuptiarum abſtinere nova coſtâ nollent. Ac merito culpatur Margaretha illa Daniæ & Norwegiæ Regina; quæ ultra gravia alia tributa quæ ſingulis ſeptimanis & menſibus extorquebantur, marcam unam Stochholmienſem à quolibet conjugio exegit C. Klock. *c. 1. d. cont. n. 328.* Beſold. *diſc. pol. d. ær. c. 4. §. 17. n. 1.* Sic pro ſingulis tegulis, pro fumo, pro nive vendita, pro feneſtris & pro vitiis tributum acceptum refert C. Klock *d. cont. c. 1. n. 332.* Omnium verò fœdiſſimum eſt tributum, quod ex urinâ teſte Suetonio Veſpaſianus imperaverat. Cum quo pari paſſu ambulat tributum illud quod ab iis

 qui

qui artes meretricias profitentur exigi Romæ conſuevit à Papa. Pariter ut olim Caligula ex capturis proſtibularum vectigal inſtituit: & poſtea Heliogabulus lenonum vectigal & meretricum ac exoletorum exigebat. Vid. Ampliſſ. Dn. Præſidem *in diſput d. vect.* §. 33. & Beſold. *d. ær, c. 4. §. 17. c. 2.*

LXVIII.

Poſſent alia adferri, ſed obſcœnitate deterriti, non vulturum & corvorum more qui Arabiam prætervolantes poſthabitis balſamis & adoratis ſilvis, ad cadavera devolant, tam putidis rebus diutius immorandum cenſemus; ſed potius hiſce rejectis quomodo ex parte cauſæ formalis contributiones rectè ſint inſtituendæ conſiderabimus. Forma itaq; in eo occupari videtur, ut juxta cujuſque facultates *Cauſin.* ſine injuria, ſine vi & tumultu Boxh. *l. 1. c. 10.* ſecundum æquitatis normam, ductâ ad bona civium propoitione exigatur.

LXIX.

In tributis profecto æqualitatis maxima eſt habenda ratio. Quæ in eo potiſſimum verſatur, ut paria onera ſentiant, quorum pares in diverſis licet rebus ſitæ ſunt opes. Iſtæ namque contributiones æquiori animo feruntur, à quibus nemo eſt immunis Tholoſ. *lib. 3. de Rep.* Juſtum quippe & æquum eſt, neminem neque privatum hominem neque populum immunem eſſe cum ad omnes ex æquo redeat utilitas eorum quæ in ſumuntur *Dion. lib. 52.* Alias nemo credit id ſe publico impendere quod non alter ſolvit qui in eadem eſt Rep. Non enim ſine injuriâ tantum exigenda ſunt tributa, ſed ita ut proportio ſit inter illos qui inæquales opibus, & ut omnes tributo ſubjaceant. Cum enim quidam in agris, quidam mercatura

turâ vel alio vitæ genere occupentur, non mercatoribus tantùm, nec agricolis tantùm, ſed pariter omnibus onus eſt imponendum. Ubi communis utilitas ibi merito æqua oneris ſocitas eſſe debet; & ne is, qui plurimum de commodis civitatis vel Reip. participat omni tributorum immunitate gaudeat, juſtiſſimum videtur.

LXX.

Omnem verò circa tributa iniquitatem evitari ſi omnes ex æquo cenſeantur, & ex cenſu contributio æqualiter fiat, pro ratione, proportione & quantitate bonorum quæ quisque poſſidet, putat Arniſæus. Et Cicero ad fratrem Aſiæ proconſulem ſcribens, illud in eo imprimis laudat, quod effecerit ut tributa ab omnibus tolerarentur æqualiter. Civilia quippe munera per ordinem pro modo fortunarum ſunt ſuſtinenda *lex C. de muneribus patrim.* Nec patietur Præſes provinciæ ultra modum ſumptuum, levatis aliis aliquem gravari, ſed æqualitatem, tam juris quam cenſuræ memor, circa ordinem cuſtodiet. *l. ultra 4. quemadmodum civit. mun. indic. l. 10. Nov. 41. c. 1. v. neq; enim.* Et Thomat. *de collect. in princ.* monet quod inter omnes ſubditos â ſummo ad infimum æqualiter collecta ſit diſtribuenda & quod in eâ ſervari debeat exactè æqualitas. Ac ab omnibus ſubditis pro modo fortunarum hæc onera æqualiter ſunt ſubeunda, quo facilius ex ipſâ æqualitate publicis officiis pareatur. Et quoniam hic agitur de publica utilitate æqua debet eſſe inſpectio idem *d. tract. n. 36.* ut omnes pro modo prædiorum pecuniam tributi conferant. Hic etiam *n. 9.* probat, ad illum finem & effectum conſtitui per æquatores ut pro viribus patrimonii uniuscujusque hæc onera omnes agnoſcere faciant *l. omne C de cenſibus l. 11.* ut peræquatis inquit bonis æqualance judicio procedat *l. 1. C. de Apoch. pub. lib. 10.*

 & qua-

& quaſi admenſurentur, ut qui majores percipiunt fructus, majore onere graventur.

LXXI

Collecta enim in univerſali æſtimo totius regionis imponenda per æs & libram omnibus & ſingulis Barthol. *in l. n. c. de apoch. publ.* ut qui plus habet plus, qui minus etiam minus; ut unius defectus per alterius habentis ſuppleatur *l. 1. c. de omni agro.* Hoc genus collectarum capitatione aliisque impoſitionibus merè perſonalibus æquius judicat Bornitius *lib. 5. d. ær. c. n. & 2.* & doctiſſimus Dominus Præſes nullum tributorum colligendorum modum hoc conducibiliorem ſtatuit, ubi ſcilicet æqualiter per æs & libram pro bonorum & obventionum ratâ, pro viribus ſingulorum tributa imponuntur ac diſtribuuntur.

LXXII.

Æſtimum vero per æs & libram hoc ordine & forma eſt conſiderandum, ut omnia bona tam mobilia quam immobilia regiſtrentur ac colleurentur. Rovenſtrunck im rechtlichen Bedencken von Anlagen *Contribut. num. 27.* Et quidem ſecundùm Dn. Rovenſtrunckii opinionem, primo loco prædia ruſtica juxta eorum reditus & fructus ſunt cenſenda. Poſt hæc prædia urbana juxta penſiones quæ percipiuntur ex domibus locatis, Tertio bona mobilia è quibus reditus aliqui percipiuntur. Porro ſalinæ cenſeri, Poſtea mercaturæ lucra & emolumenta obſervanda, deinde artificium & induſtria. Quas ita ſequuntur Piſcatores & venatores, qui exercent mercaturam & negotiationem, & hic in libris cenſos reponendos putat. Poſt illos inquit colonis tam qui colunt nummis, quam partiarii proportione fructuum ad ſe ſpectantium, etſi ſint coloni Eccleſiaſticorum ſunt cenſendi. Deinde reditus annui debent æſtimari, & in libro cenſuum deſcribi,

ut

ut etiam lapides precioſi, annuli & ſimilia æſtimo ſint appreciandа. Hac de re vid. plur. Dn. Rovenſt. *in d. tract. num 27. usque ad num 41.* Doctiſſimus & Ampliſſ. Dn Præſes probat illum modum qui hodierno uſu pleriſque in civitatibus obtinet, dum nimirum ſinguli cives profiteri tenentur, quantum in bonis habeant eamque profeſſionem juramenti religione confirmare.

LXXIII.

Imprimis autem omni opere enitendum eſt, ut tributorum impoſitio ita fiat quo livor & populi odium evitari poſſit. Quoniam vero ſi illi oneri quod conjunctis ac communibus quaſi humeris ferendum eſt, pauci ſubtrahantur, & horum (ut ita loquar) levamine cæterorum onus aggravetur, odioſa oritur inæqualitas, quam livor & odium à tergo ſequuntur, adeo ut cives pari dolore aliena commoda ac ſuas injurias mediantur: Ideoque omni opere enitendum, ut omnes cives ex æquo tributorum onus perferant, & nemo ſubditorum niſi lege eximatur. De quo *vid tit. Cod. d. vect. & commiſſ. ut & ordinat. Camer. inp. part. 1. tit. 49.*

LXXIV.

Tota vero immunitatis ratio ſita eſt in prudentiâ legislatoris. Cujus enim eſt imponere collationem ejusdem quoque eſt perſonas & res à vectigalibus, tributis & collationibus eximere. Hinc poteſtatem illam juribus Majeſtatis accenſet Beſold. *1. pol. c.* 4. Cum verò in omni privilegio (ut ex Doctiſſimo Dn. Præſidis ore ſæpe numero audivi) magna & prudenti circumſpectione opus eſt, tum imprimis hoc privilegium quod circa immunitates verſatur inſignem requirit prudentiam, quia plerumque cum odio & damno reliquorum civium conjunctum & juſtitiæ imprimis particulari valdè contrarium.

Quam-

Quamvis hic dici poſſit non plus ſed minus ſumi, facile tamen ex Ariſtotele *l. 5. Eth. c. 1.* apparet, minus malum in ordine ut majus malum boni rationem habere.

LXXV.

Ob immunitatem porro uni conceſſam cæteri prægravantur, ut plus impendere cogantur. Quod naturalis ratio fieri non concedit, neque ulla juris ratio permittit ut ſuum alicui auferatur *l. meminerint C. unde vi* Rövenſtrunck in rechtlichen Bedencken von Anlage *Contr. pag. 78. n. 281.* Sint v. g. 10000. annuo præſtanda à plebe: ſi tu uni atque alteri concedis immunitatem, reliquo populo onus aggravatur & majus quaſi pondus imponitur & ab illis in hos transfertur. Jam vero præ cæteris aliquos onerare, & pauperculos homines divitum tributis premere, vel (ut his verbis utar) fortiorum ſarcinas infirmioribus imponere hoc ſummâ cum iniquitate conjunctum eſſe facilè apparet. Quisque enim tenetur ſuum non alterius onus portare, & grave eſt non ſolum legibus verùm etiam æquitati naturali contrarium, pro alienis alios moleſtari *l. 1. C. ut null. ex vicar. l. 11.* Ideoque non mirum videtur, cur *tit. 25. l. 10. c.* Inſcriptus ſit de immunitate nemini concedenda. Nam in ſummâ neceſſitate omnes immunitates ceſſant. Beſold. *d. tr. c. 5. n. 20.* Et generaliter immunitas haud extenditur ad onera, quæ imponuntur ad publicum bellum vel aliam evidentem neceſſitatem. Mynſing. *4. obſerv. 20.* Nec Principem poſſe quenquam in perniciem & præjudicium ſubditorum oneribus eximere reſpondet. *Pariſ. c. 70. n. 14. Roventh d. 1 n. 269.* Nec ipſe Imperator immunitatem à collectis Turcicis, non niſi ex juſtiſſimis cauſis indulgere poteſt: quum eo ipſo univerſo præjudicaret Imperio. Schnob. *l. 5. pol. c. 10.* Ideoque à collectis Imperii nemo cujuſcumque Status eximi-

eximitur, & generaliter ſtatutum eſt eum omnino ad oblationem publicarum functionum oportere urgeri *l. omnes c. C. de annon. d. tribut.*

LXXVI.

Non immeritò ergo Bodinus *l. 6. c. 2.* de abſurdâ Galliæ conſuetudine conqueritur, in quâ tria hominum genera Sacerdotes, Nobiles, Magiſtratus, atque adeo fere omnes qui divitiis prævalent atque ex Rep. maxima accipiunt commoda, omnia tributa in miſeros opifices & aratores rejiciunt. Nam omnium perſonarum in publicis functionibus, æqua inſpectio eſſe debet, ne dum aliorum compendia ſublevantur aliorum rationibus incommodetur Guil Forner. *1. ſelect. c. 20.* Imo locupletiores plurimum, tenuiores minimùm, gravari debent. Quo temperamento nonnunquam uſa eſt potentiſſima Belgii Reſp. ut [illegible]. in collectis extraordinariis ab iis quorum patrimonium ad mediocrem pecuniæ ſummam perveniebat nihil exigeretur, teſte *Klock. c. 16. contr. n. 92.*

LXXVII.

Injuria quippe (ut ex facta delineatione ſupra apparet) in tributis exigendis maximè vitari debet. Iniquus enim exigendi modus facit, ut iniquum videatur ipſum tributum Boxh. *l. 1. c. 10.* Tacitus hoc reſpectu Britannos omnia tolerare ſi injuriæ abſint, inquit *in Agric.* Nihil æque dolet populo quam ſi debeant partem bonorum contribuere publico, quod per peculatum, prodigalitatem & alias illicitas profuſiones eſt evacuatum. Et Ampliſſ. Dn. Præſes in publicâ lectione contra ipſum jus naturæ eſſe exiſtimabat, ſi Princeps multa tributa prodigalitatis causâ exigat. Vnum aliquem diffluere divitiis & voluptate, gementibus undiq; & lamentantibus aliis, hoc non Regni eſt ſed carceris eſſe cuſtodem. *Mor. Vtop.*

E *l. 1.*

l.1. Non ineptè hæc de re Klock. *in d. t. de contr. c. 7. n. 76.* inquit, honeſtam recreationem Principi invidendam non eſſe, ſed omnem pecuniam ad neceſſarios & publicos uſus deſtinatam, in rebus ludicris, in hominibus ignavis, ſcurris, peregrinis, mimis, lenonibus, ſcortis & ejusmodi virtutum dehoneſtamentis temerè ſignandis inque explenda libidine conſumere, ignominioſum & turpe cenſeri.

LXXVIII.

Imprimis hîc ſeponenda eſt affectatio externæ exiſtimationis, magnitudinem deſtruens internam. Et ſic Alexander Severus Urbem, Provinciam & Aulam ſuam purgavit hominibus non neceſſariis: malum pupillum eſſe dicens Imperatorem, qui ex viſceribus Provincialium homines non neceſſarios nec Reip. utiles aleret. Nefas etiam eſſe dixit, ut publicus diſpenſator in delectationes ſuas converteret, quod provinciales dediſſent. *Lamprid. in ejus vita.* Ideo ſalaria quæ otioſos vel inutiles accipere videmus, ſunt ſubtrahenda. Nihil quippe ſordidius imo crudelius eſt, quam ſi ſemper illi remp. arrodant, qui nihil in eam ſuo labore contulerunt: quod olim dixit Antoninus pius Imperator teſte *Capitolino.* Boleslaus I. Polonorum Princeps dictitare ſolitus fuit, malle ſe gallinâ veſcentem ſalutem & tranquillitatem ſuorum tueri, quam deliciis indulgentem pati, ut quisque injuriâ opprimeretur.

LXIX.

Quid ſanè in novis collectis imperandis noceat Principis luxus, id experimento didicit Carolus VI. Lutetiæ Pariſiorum. De quo ſic Gaguinus *l. 9. rerum Gall.* *[illegible]* inquit *ex Pariſiana plebecula novus quaſi furor ad[illegible]*

quere-

querebatur ſe vectigalium magnitudine premi. Itaque Præpoſitum mercatorum aggrediens, ad concionem hominem venire cogit. Ubi unus è plebe audentior, vice multitudinis petit preſſiones & vectigalia tolli, quod quandoquidem olim poſtulaſſent, nec fuiſſent auditi adeſſe jam tempus, cum factum eſſe oporteat. Concitatæ multitudini plerique ſobriè obſiſtere cupientes, rati ſi in craſtinum res differretur, compeſci furorem poſſe, in poſterum diem negotium remittebant. Quod intelligens quidam veteramentarius ſutor, temere exſurgens, Pompa, inquit, aulicorum, & faſtus in humeros populi recidunt, & quæ ab illis in luxum profunduntur damna noſtra & calamitates ſunt. Qua commotione factum eſt, ut Regis mandato domum abire juſſis, vectigalia tollerentur. Vid. etiam Beſold. *de ær. c. 4. n. 3.*

LXXX.

Quamobrem prudens Princeps ſobriè & circumſpectè in his verſabitur, & à privatorum bonis citra juſtam cauſam abſtinebit: ſuam ſecuritatem in ſubditorum magis amore ac benevolentia quàm timore & odio collocabit, ne aſperitas negotii effectu irrito ſolas arceſſat offenſas. Rerum omnium nec aptius eſt quicquam ad opes tuendas quam diligi, nec alienius quam timeri. Præclare Ennius:

Quem metuunt oderunt.
Quem quisque odit periiſſe expetit. Cic. l. 2. off.

Quamvis enim pauci tacitum dolorem continent, execrationes tamen in Regem, vincente odio metum, exaudiuntur. Liv. *l. 40. c. 3.* Servientibus enim animiscum omnia metu tenentur, gemitus tamen populi liber eſt *Cic. l. c.* Quod igitur non ad incolumitatem ſolum, ſed ad opes & potentiam valet plurimùm, id (monente Cicerone)

 ample-

amplectamur, ut metus & quod hunc ſequitur odium abſit, caritas retineatur.

LXXXI.

Præprimis Regium dictum inclyti & potentiſſimi quondum Herois Jacobi I. Angliæ Scotiæ & Hyberniæ Regis Principum aures ſubinde vellicet *Ante alia*, inquit Rex *l. 2. inſt.* ab Henricum filium primogenitum, *Noli te locupletare novis & gravia tributa imponendo ſed tuorum opes ac facultates certiſſimas tuas divitias puta.* Ampliſſ. Dn. Præſes *in diſp. d. ar. §. 42.* Ac rectè Cyrus Perſarum Rex apud Xenophontem dicebat, opera Regum & paſtorum maximam habere affinitatem, ſicut enim ad paſtorem pertinet curare ut pecora habeat læta & ſucculenta, ita convenire Regi cives & ſubditos facere felices & opulentos, non quotidianis exactionibus infortunatos & inopes reddere, præſertim ſi loci ingenio tenues ſunt. Præſtans ſane Alexandri M. reſponſum fuit, qui, dum admonitus longe plus vectigalium auferri poſſe, *& olitorem*, inquit, *odi qui radicitus olera exſcindat*: ſubinnuens Regnum horti, populares vero arborum & plantarum inſtar eſſe: & quidem quam diu radix vivit, colligi fructus poſſe, excisa vero planta areſcere. Modus itaque tenendus & ne in nimium tributa aggraventur proſpiciendum. Nam ſi ſine ratione & modo tributa ad libidinem dominantis exigantur; nulla capitalior peſtis regi, nulla ſors populis acerbior, & ſi quis Remp. exſcindere regna convellere decreviſſet non aliis conſiliis ac validioribus machinis impellere ad perniciem poſſet. Vbi enim gentium tam violenta, tam tetra rapinis, conſilia lætos exitus habuere? Unde ſeditionum furiæ? unde ſurgentium rebelliones?

unde

unde convulſiones regnorum niſi ex hoc fonte ſunt? *Cauſin d. regno Dei diſſert. 4 6.*

LXXXII.

Frequenter ſanè videmus, odium ſubditorum oriri ex tributis, & nimiam in exigendo tributo ſeveritatem movere ſubditos ad ſeditionem *Tacit. l. 4. ann.* Cui attentitur Clapmar. *l. 3 d. arcan. dom. c. 25.* inquiens: ubi nimiis vectigalibus aliisque penſionibus onerantur cives, ibi conjurationes in caput Principis iniri oportere. Sic Ægyptij Ptolomeum regno pepulerunt, quod conquiſitâ undique pecuniâ Romanam ſocietatem admercari laboraret. Dn. Arniſæus *d. Rep.* Hoc modo Athenienſes quoque deſtituerunt socij ad Lacedæmoniorum partes tranſeuntes *Thucyd. l. 1* Cum Rehabeam tributi remiſſionē flagitanti populo reſponderet: Pater meus flagellis vos cecidit, ego verò ſcorpiones adjiciam: decem tribus à ſceptro Juda ſe avulſerunt. Imo bona pars Hiſpaniæ, Galliæ, vel ad Gothos, vel ad alios ubique dominantes Barbaros tranſmigravit iniquitate tranſactionum compulſa, ut latè diſſerit Salv. *l. 5. d. gubern. Dei* & Dn. Arniſæus. *l 7. d Rep. c. 3. ſect. 8.* Galli in Ludovicum XI. bellum excitarunt ob avertendas exactiones, cui boni publici nomen prætexuerunt. Ungari Matthiam Corvinum deſtituerunt in medio Regni curſu, quod exhauſto per longa bella ærario ad nova vectigalia & tributa cogeretur confugere.

LXXXIII.

Anno ſalutis 1375 tumultus gravis ſeceſſione plebis à Patribus Lubecæ exortus eſt. Multas & magnas fecerat Senatus impenſas & crebris expeditionibus contra Danos per mare per terras, inſuper ſuſcipiendo item Imperatore Carolo IV, æs contraxerat alienum non mediocre. Inſtituerat ergò ut præter annuam collectam, per ſingula

civium capita ſolveretur una marca Lubecenſis, & ut futuro tempori proſpiceretur, aucta eſt menſura, quam molentes publicis uſibus ſerrituram, detrahunt in molendinis. Eam rem acerbiſſimis animis accepere plebeii: eviſcerari ſe queruntur, ſanguinem prius quam pecuniam daturos. Concurritur in ædem Divæ Catharinæ, fratrum Minorum Eccleſiam. Itaque Senatus civium voluntati conceſſit. Crantzius *l. 9.* Vandal. *c. n.* C. Klock *c. 11. d. contr. n. 3. 17.* Idem contigit anno 1408. dum Lubecenſis populus, propter novi tributi inſtitutionem itidem contra Senatum inſurrexerat, rationem expenſarum ab illo petens. Senatus maxima pars urbe exceſſit Crantz. *l. 10. Vandal. c. 14. d. ſeq.*

LXXXIV.

Modum itaque metiatur Politicus moderamine prudentiæ civilis, & ſedulò in id incumbat, ut tam ſubditi velint quam poſſint contribuere efficiatur. Optima cautela videtur & quæ actiones quantumvis ſint [illegible] gratas, ſi appareat priùs collatam peccuniam ad deſtinatos uſus inſumptam fuiſſe, & ſi exactam pecuniam Magiſtratus cum artificioſa quadam parſimoniæ oſtentatione eroget. Tantum vero abeſt, ut Principis autoritati ac dignitati aliquid detrahere poſſit, ſi Princeps vel de pecunia exacta Ordinibus quadantenus rationem reddat, vel eam ab Ordinum deputatis adminiſtrari permittat, ut potius ad candorem & ingenuitatem ſuam teſtandam & ſubditorum ſuorum amorem erga ſe excitandam quam maximè facere videatur. Ideoque in Ariſtocratiis nonnunquam ex plebe quidam Senatui adjunguntur, ut videant quos in uſus collectæ inſumantur. Quod inſtitutum probat Ampliſſ. Dn. Præſes *in diſput. d. vect. §. 25.* multa ad tributo-

butorum invidiam minuendam facere exiſtimans, ſi quantum fieri poteſt nonnulli ex populo ad inſpectionem ærarii aliquatenus ſaltem admittantur: qui videant nimirùm, non eam per luxum aut ignaviam prodigi.

LXXXV.

Incumbit quoque Magiſtratus prudentiæ, ut omni ratione proſpiciant, ne miniſtri, officiales, & qui curæ ærarii ac vectigalium ſunt præpoſiti, poteſtate, quæ illis ad munera obeunda conceſſa, ad quæſtum abutantur, neve ſubitâ opum affluentiâ & morum ſuperbiâ civibus male de Imperio ſperandi occaſionem præbeant, ut qui ante in privatâ & ſuâ re egeni in publicâ atque alienâ opulentiſſimi fiant. Puras innocenteſque manus habeant neceſſe eſt: Secus enim ſi fiat, inquit Ampl. Dn. Præſ. nulla tributa ſufficient ſemperque ærarium laborabit.

LXXXVI.

Cum præterea exactio odioſa minus ſit quâm exactor *Beſold. d. ær c. 4.* omni modeſtiâ & lenitate ſive manſuetudine ſine flagitiis ſine noxâ, ſine fraude, ſine crudelitate & injuriâ exactores collectam cogant: & non acerbos nec contumelioſos ſe præbeant, ſed moderatos & cum efficaciâ benignos & cum inſtantiâ humanos uti de creditore loquitur Ulpianus *l. ſi bene. 33. ff. d. uſus.*

LXXXVII.

Mollia porrò nomina ex neceſſitate in imponendis indicendiſque tributis debent uſurpari. Ideoque Lipſius *4 pol. c. 10.* Principes ad Themiſtoclem remittit, iiſdemque in hoc negotii genere Divam illam Suadam magnopere commendat, ne ſubditi nimiis & inſolitis exactionibus inviti, onerati penuriâ & impotentiâ magis quam obſequii patientiâ inducti, pacem exuant. Quocirca

circa in conventibus quoque Provincialibus, cum Sta-
tibus & ſubditis, ut collectas certo interſtitio pendant,
ſolet benignè tractari, ac blandis vocabulis ſubſidii, auxi-
lii, adjutorij, adoſæ Relerij (Nos Steuren vulgò loquimur)
impetrari, non durioribus iſtis vectigalium tributorum,
impoſitionum, exactionum &c. imperari videmus
Gail. *d. Arreſt. Imp. c. 10.* Sicque in Galliâ Carolus V. ſub-
ventionis quàm tributi aut indictionis vocabulo uti
maluit.

LXXXIIX.

Abſit itaque omnis violentia & Suaſio adſit. Ca-
melus blanditiis non verberibus provocatur, ut ultrà poſſe
laboret. Qui enim ſupplex eſt melius & facilius miſeri-
cordiam recipit, quam qui cum magnitudine animi agit,
& qui petit cum ratione faciliùs quam qui ſine ratione
impetrat. Maxima autem ratio rerum eſt neceſſitas,
quæ hoc habere putatur impoſſibilis ut perſuadeat ple-
rumque. Hæc apud multos, imprimis Romanos gravis-
ſimas exactiones tolerabiles reddidit.

LYXXIX.

Hac vero ceſſante, ſc. neceſſitate, tributa etiam ſunt
remittenda. Deficiente quippe onere deficit præſtatio
quæ fit reſpectu operis, & quando cauſa reducitur ad
non cauſam perinde eſt ac ſi à principio ſine cauſa col-
lecta fuiſſet impoſita *l. 1. in fin. ff. de cond. ſine cauſa.* Sic e-
nim dicit Juſtinianus *l. 1. c. d. caduc. toll. ead* quod
belli calamitas introduxerat hoc debere pacis lenitatem
ſopire & *l. 1. § optamus C. d. offic. pref. pret. Affer.* lumine
libertatis reddito Afros à violentia tributorum reſpi-
rare, omnem avaritiam ceſſare, & juſtitiam ac veritatem
circa omnes tributarios reſervari jubet. *Hin.* Roma-

nis

nis tributum remiſſum eſt, quam primum L. Æmilius Paulus Macedonicus opibus Rege Perſeo devicto ærarium ſatiavit, teſte Valer, Max. *l.4.c.3.* Ita Julius Cæſar victo Pompejo, cunctis Aſiam incolentibus remiſit tertiam contributionis partem. Sic Henricus Galliæ Rex pace cum Hiſpano firmatâ vectigalia extraordinaria ſubditis remiſit *Beſold.d.ær.c.4.* Et Imperator Leo in orientali provinciâ & quibusdam aliis civitatibus, quæ cum propter frequentes exercitus nimium gravatæ eſſent, ab eis talia gravaminâ tolli & amputari ipſe decrevit *in l. Curſum 22. C.d. curſ.publ.* Quapropter ex monito Claudiani,

Impia continui ceſſent augmenta tributi,
Nec tua privatis creſcant æraria damnis.

XC.

Laudabile quippe æquitatiſque plenum & ad favorem populi conciliandum Principi mirificè conducit, ſi Tiberii, Pertinacis, Hadriani, Mithridatis aliorumque Imperatorum & Regum exemplo, ob repentinas clades vel ob merita ſubditorum, onera ordinaria, maximè ubi ceſſat cauſa ob quam introducta ſunt ad certum tempus aut in totum remittat *Pet.Greg. l.3.d.Rep. c.9.* C, Klock *d. contrib c.7, n. 121.*

XCI.

Jam vero à cauſa formali ad finalem remotâ omni ambage veloci pede tranſimus. Si vero omnis actio propter bonum aliquod eſt & inſtituitur, ſecundùm Ariſtotelem *l.1. Ethic. 1.* neceſſe eſt finem tributorum bonum ſeu commodum aliquod eſſe. Id verò non tantùm eſt Principis. Non enim ſat eſt ærarium Principis abundare, niſi & domus privatæ ſint opulentæ, ſcrinia civium plena. Neque tantum ſubditorum ſed juxta legem *10.c. d. annon & trib.*

& trib. & l. 8. c. d. exact. trib. commune. Communis boni cauſa à ſubditis dari tributa dicit Grot. *l. 1 c. 1. n. 5. d. i. b. op.* Ideoque contributio ob cauſam levem & minimam non eſt inſtituenda, multo minus eò dirigenda, ut ſaltem faciat ad ſuperbiæ tumorem, & quo inexplebili avaritiæ ſiti ſatisfiat, aut ut eo melius effrenatæ libidini indulgeri poſſit. Quo enim gratior eſt finis eo & onus quod propter eum ferendum faciliùs fertur.

XCI.

Quare ad publicum & deſtinatum uſum omnia ſunt referenda. Nam vehementer populum irritat, quando tributa non in publicam ſalutem ſed privatorum commodum vertuntur: adeò ut publicum ærarium prodigalitate exhauſtum per ſcelera ſupplendum ſit. Finis ergo hac in re probè eſt ſpectandus, qui eſt ſalus & neceſſitas Reip. cui per ea quæ Principi ad id deputata conceſſaque ſunt non poſſit ſufficienter ſubveniri. Ideoque juris Romani interpretes dicunt, quod neque ſupremi Principes neque inferiores imponere poſſint ſubditis ſuis collectas niſi duo concurrant: primum eſt quod cauſa ſit neceſſaria & juſta; alterum quod Dominus ſalva dignitate atque ſtatu ſuo nequeat ex proprio illi ſuccurrere neceſſitati. Si enim ulla alia ratio pecuniæ coficienda haberi poteſt, nihil extra ordinem eſt exigendum *Beſold. d. ar.* Quod Dn. Klockius *c. 2. n. 121. d. contrib.* his verbis exprimit: *Si ſtatus quiſpiam collectis Imperii, poteſtate collectandi non fulta jure Regalium ſive magiſtratus, aut ejus poteſtatis conceſſa virtute ſubditos ſuos gravare velit, utroque tamen caſu & in omnibus collectis id facere nequit, niſi ex reditibus ſuis, vel ſine notabili deminutione rerum ſuarum eas exſolvere non poſſit, ſed ante omnia marſupium ſuum excutere debet, & ſi ſic facere*

non

non poſſit, tum moderatè petere, neque à ſubditis ſupra ſummam in Matricula Imperii deſignatam quicquam exigere debet. Capitolinus de M. Antonio Philoſopho ſcribit: *Cum adhuc bellum ærarium omne omne exhauſiſſet, neque in animum induceret ſuum, ut extra ordinem Provincialibus aliquid imponeretur, in foro Divi Trajani auctionem ornamentorum Imperalium fecit* Dn. Arniſæus. *l. 2. pol. c. 5.* Sic etiam Ezechias valvas templi Domini confregit, & laminas auri Regi Aſſyriorum dedit *4. Reg. 18. v. 16.* ne cives gravioribus oneribus premerentur.

XCII.

Cavendum quippe, ne Princeps ſupremus ita poteſtatis plenitudine abutatur, ut inde exiſtat plenitudo iniquitatis & tempeſtatis. Omnia (ut ſupra dictum) in tempore neceſſitatis dicuntur Principis id eſt Rectoris & diſpenſatoris ac Patris Reip. quæ eſt Domina propriorum non vero quilibet Princeps, & quæ pro ſuis, non Principis privatis negotiis, ſupra morem conſuetum contribuere dicitur: miniſter autem & diſpenſator ſolùm in eâ causâ eſt Princeps Ariſt. *5. pol. c. 11. Vide Nov. 14. G. c. 2.* ubi Imperator non minus piè quam regiè dicit. *Quæ ab illis* (ſic ſubditis) *contribuuntur, partim in ipſos partim propter ipſos inſumantur & impendantur. Nobis autem prorſus nihil inde præter iſtarum rerum curas habere contingit* Ideoque ſi Princeps malè diſpenſat & in non neceſſaria erogat reus ferè eſt peculatus & obnoxius rationibus reddendis.

XCIII.

Non etiam hic contributionum ſcopus eſſe debet, ut potentiores plebem vel plebs optimates medullitùs exugant, ut penes plebem vel optimates maneat autoritas: id

 quod

ut male arcanis annumerat Clapm. *l. 2. c. 3. in fin.* cum quo facit Machiavellus dicens: *Remedium præſtantiſſimum ſibi videri & ad publicam libertatem in Republ. conſervandam plurimum intereſſe, ne cives opibus admodum augeantur.* Egregiè vero reſcripſit Imperator Juſtinianus *in l. §. 14. C. d. Caduc. toll.* Noſtrum, ait, eſſe proprium ſubjectorum commodum, imperialiter exiſtimante. Ideo enim collecta, tributa, aliaque onera Principibus penduntur, quod ſint & eſſe debeant Eccleſiarum nutrices *Eſa. 49. v. 23.* Patres Patriæ, Paſtores populi *2. Sam. 5. v. 2.* Tutores ſubditorum, & utriusque tabulæ cuſtodes & executores, ſalutis denique publicæ procuratores & miniſtri.

XCIX.

Quare pecunia omnis à ſubditis quæ exigitur ad uſus publicos eſt convertenda. Hac de cauſa Principes & Dominos collectas ad alium finem quam ad quem deputatæ fuerint abutentes graviter adverſus Deum peccare reſpondet Colerus *Conſ. n. 241.* Klock *ind. l. c. 7. n. 88.* Ideoque Receſſus Imperii de anno 1526. wir ſeind auch & anno 1594. vnd wie wohl zuerſehen iſt diſerte innuunt: das die bewilligte Hülffe allein zu beſchutzung der Chriſtlichen wolfahrt vnd zu keinen andern ende vnd nutzen gebraucht/ ſondern das aller dinge treulich vnd auffrichtig damit umbgangen werden ſoll. Sicuti etiam Ordines in receſſu de anno 55 §. vnd da ein admonentur ne ſubſidia circuli in aliam rem ſed quo deſtinata ſunt convertant.

XCV.

Hujus rei egregium exemplum præbet Turcarum Imperator, qui ex hortis aulam ſuſtentat, indictiones vero extraordinariæ, quas Haran agamini cani vocat, i. e. prohi-

prohibitum ſudorem ſubditorum non niſi ad belli neceſſarios uſus inſumuntur Beſold. *c. 4, d. ar. n. 6. d.* Rövenſt. in rechtlichen bedencken von *Contribut.* Veſpaſianus etſi à populi fortunis, prædas ſubtili auferret ingenio, in luxum tamen & voluptates malè partas pecunias minime profudit ſed in publicos & neceſſarios uſus. Ludovicus XI Galliæ Rex in eo Veſpaſiani mores ferè imitabatur. Cum enim à populo ingentia tributa, imo triplo majora quam ſuperiores Reges ſoliti eſſent exigeret, ea tamen non in libidines aut delicias conſumebat ſed in Regni ac Reip. neceſſitates.

XCVI.

Sicuti enim monetarii & aurifices plumbum non immerito vocant cæterorum metallorum regem, quia ſeſe (quod quam maximè regium eſt) impendit, & conſumit pro utilitate ac decoratione omnium metallorum: ſic Principes meminiſſe debent, ſe ideo Dei præpotentis beneficio ſubditis præfici, ut eoſdem æquis legibus ac rationibus regant, ab omni injuriâ & vi publicâ defendant ac tueantur. Quod ſi vero loco defenſionis & electionis in id incumbant, ut vehementiori emunctione ſanguinem populi eliciant ad inanes pompas, & luxum ſuperfluum, collectis prætextu neceſſitatis publicæ ab indigentibus ſubditis imperatis abuti velint, illico, pii boni & clementis Principis perſonâ depoſita, crudelis hominis naturam induunt, & vix fædisſimi tyranni notam interdum effugiunt.

XCVII.

Sane omnes maledictiones perveniunt ad eos, quæ in S. S. literis pronunciatæ ſunt iis qui carnem populi edunt. Hic non alienum videtur obſervare quibus Sacra-

ſcriptura iniquos exactores ſignarit epithetis, quæ Principes terrere ac reprimere meritò debent, ut interquieſcant à vexationibus populorum, deglubi ſe non tonderi quiritantium. *Ecce 1. Sam. 2. v. 12.* filii Belial Eſai *1. v. 23.* ſocii furum *Ezech. 19. v. 2. c. 22. v. 27. Nahum. 2. verſ. 11. & 12. Habacuc 1. v. 8. Sophon. 3. v. 3. Zachar. 11. v. 13. Prov 28. 1. 15.* Leones rugientes, urſi eſurientes, lupi rapientes prædam *Ezeh. 29. v. 3. Pſalm. 74. v. 13. & 14.* Cetæ Dracones *Ierem. 5. v. 6.* Pardi vigilantes *Amos. 4. v. 1. vacca* Pingues *Eſai. 14. v. 9. Zach. 10. v. 3.* Hirci appellantur. His itaque fœdiſſimis nominibus conterriti à tàm immani vexatione deſiſtere & boni paſtoris inſtar tondere populum non deglubere Principes diſcant.

XCIIX.

Alexandri M. exemplum non ſolùm ad intuendum ſed etiam imitandum populi Rectores in adminiſtranda Rep. ſibi proponere debent, qui divitiarum ac pecuniæ optimum fructum non putavit profuſionem eſſe: ſed potius aurum & argentum raro cuiquam niſi militi diviſiſſe legimus. Nefas eſſe dicebat, ut diſpenſator publicus in delectationes ſuas ſuorumque converteret id quod provinciales dediſſent. Qua ratione & Imperator *in l. non privatam C. d. priv. Dom augſt. l. 11.* gloriatur, ſe reditus patrimonii ſui neceſſitatibus publicis frequentiſſime deputare. Eberhardum ſeniorem ſive primum Ducem Wurtenbergicum anno ætatis 51. morti jam vicinum paulò ante obitum haſce preces pio zelo effudiſſe ſcribit Hortleder l. 3. von urſachen des teutſchen Krieges c. 1. Gott Schöpffer Himmels und der Erden / ich bitte dich barmhertziglich / du wolleſt mir zu erkennen geben / wan ich ein mahl meinen Untertahnen wieder rechtgetahn / und über

läſtig